

פרוטוקול מס' 242

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
פיו"ב, יג' בטבת תשל"ג - 18.12.72, שעה 9.00

גכחור:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- ש.ז. אברמוב
- א. אנקוריין
- מ. ביבי
- י. בדר
- מ. בן-פורת
- ז. הדינג
- ג. האוזנר
- מ. נסימ
- א. עופר
- מ. פרוש
- ח. צדוק
- י. קורן
- י.ה. קלינגהופר
- י. שער

מוזמנים:

- חבר-הכנסת י. הורביץ
- חבר-הכנסת א. לגנבראון
- חבר-הכנסת א. שושק
- חבר-הכנסת א. אבנרי

א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה

- א. שפט - משרד הפנים
- מ. שחם - משרד הפנים
- ג. קרפט - משרד הפנים

ד. מלחי מוזכרת הוועדה:

ח. ביתן רשמה:

סדר היום: (א) חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) (תיקון), תשל"ג-1972 - של חברי-הכנסת י. בדר ו-א. עופר.

(ב) פקודת הסמים (נוסח חדש) - העברה לוועדת משנה.

(ג) חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) (תיקון), תשל"ג - 1972 - של חברי-הכנסת י. בדר, י. גולדשמידט ו-א. עופר (נוסח לבן מדצמבר 1972).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גולדשמידט:

(א) חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) (תיקון) - של חברי-הכנסת: י. בדר ו-א. עופר

אני מקדם את אורחינו בברכה. נמצאים כאן חברי כנסת שכל אחד מהם פייצג סיעה שאינה מיוצגת בחברות קבועה בוועדה. הפניה לבענין זה היתה גם על דעת סיעת אגודת ישראל וגם על דעת סיעת הליברלים העצמאיים, אלא ששתי הסיעות הללו מיוצגות בקביעות בוועדה. חבר-הכנסת האוזנר מסר שישתדל לבוא לוועדה ב-10.30 וחבר-הכנסת שערי יפלא עד אז את מקומו. חבר-הכנסת האוזנר צריך לקבל פניו של שר החוץ הדני ועל כן נבצר ממנו להיות עכשיו בישיבה.

נשמע תחילה את דברי חברי הכנסת שכל אחד מהם פייצג סיעה שאינה מיוצגת בחברות קבועה בוועדה. ברצוני להודיע שבישיבה הזו אני בא במקום חבר-הכנסת ארידור.

י. הורביץ: לענין זה אחליף את חבר-הכנסת אניזוהר בוועדה.

זאת אינך יכול לעשות, כי חבר-הכנסת אניזוהר אינך שייך לסיעתך. אתה מופיע בשם הרשימה הממלכתית, וכיוון שחבר-הכנסת אניזוהר הודיע שאינו חבר הרשימה הממלכתית, כחבר סיעה אחרת אינך יכול להחליף אותו בוועדה.

היו"ר י. גולדשמידט:

אם רוצים להחליף את חבר-הכנסת אניזוהר באחד פנימה אחר, צריכים לפנות לוועדת הכנסת.

א. עופר:

ברגע זה אני רק יכול לומר שהרשימה היא ששלחה את חבר-הכנסת אניזוהר לוועדה והיא רשאית להחליף אותו. לענין זה על כל פנים מבקש את הסכמתו של חבר-הכנסת אניזוהר להתפטר מחברות בוועדה ואז יתפוס את מקומו חבר כנסת אחר מהסיעה.

י. הורביץ:

אולם את זה אני-אפשר לעשות היום, בין 9.00 ל-11.00. ענין זה צריך לעבור דרך ועדת הכנסת. הסברתי לחבר-הכנסת אניזוהר, שלפי מצב הדברים כפי שהוא עומד תיאר אותו, אין חבר כנסת אחר היכול להחליף אותו בוועדה, כי הוא עזב את סיעתו, ולפי התקנון נעשית ההחלפה מתוך הסיעה. הנה, למשל, הודיע חבר-הכנסת בדר שלענין זה הוא בא במקום חבר-הכנסת ארידור, וחבר-הכנסת גטיס בא במקום חבר-הכנסת הלוי.

היו"ר י. גולדשמידט:

אפשר לגשת לבעיה זו בצורה עניינית או בצורה פוליטית. אפשר לומר: לסיעות הגדולות יש רוב; לסיעות הגדולות כדאי לשנות את השיטה, ולכן הן משנייה את השיטה, יהיו הטענות כאשר יהיו, ואז הוויכוח עומד יהיה די מיותר. מהתזכיר שהוגש בשעתו על-ידי שר קרפט אני למד שזו הכוונה, או לפחות חלק מהכוונה, כי שר קרפט מצייין בסיומו דבריו שההצעה פועלת באופן אוטומטי נגד רשימות קיימות. אני מבין שב"רשימות קיימות" התכוון שר קרפט לרשימות קטנות. אולם אם הכוונה היא אמנם לפגוע בסיעות הקטנות, הרי זוהי כוונה פוליטית, ולמעשה הטענות הענייניות אינן חשובות.

א. אבנרי:

אם יוצאים מהנחה שהטענות הענייניות חשובות בכל זאת, כי אז מוכיחים המספרים בעליל שהשיטה המוצעת אינה צודקת יותר מהשיטה הקיימת, ואפשר לומר שהיא גם לא פחות צודקת מהשיטה הקיימת. השיוויון שכביכול רוצים להשיג אינו קיים לא בשיטה המוצעת ולא בשיטה הקיימת. קולות הולכים לאיבוד גם בשיטה זו וגם בשיטה האחרת, והשאלה היא רק לטובת מי פועלת שיטה זו או אחרת.

אשר למספרים, עשיתי חשבון לגבי הסיעה שלי, למשל, שהיא די אופיינית במקרה זה. לפי השיטה הקיימת תישלחו בבחירות שנתקיימו ב-1965 עודף של 4,243 קול ולא קיבלנו פנדט. כלומר,

א. אבנרי:

למרות שקיבלנו למעלה מ-1.2% מהקולות קיבלנו ייצוג בכנסת של 0.8%. אחוז הייצוג שלנו בכנסת היה קטן מ-1/3 מהאחוז שקיבלנו בבחירות. אוסיף במאמר מוסגר שאיש לא התרגש אז מאי-צדק זה. ב-1969 היה לסייעתנו עודף של 5,579 קול, היינו עודף קצת יותר גדול מאשר קודם לכן, ולפי המשחק המקרי של גודל העודפים האחרים זכינו במנדט אחד נוסף. זאת אומרת שלפי התוצאה שקיבלנו - כ-1.25% מהקולות - זכינו הפעם ב-1.6% בייצוג בכנסת. משמע שבאופן מקרי קיבלנו פעם אחת פחות מדי ופעם אחת יותר מדי, ובמאה מערכות בחירות זה מתאזן ונוצר צדק טבעי. כל מה שאני רוצה להגיד בזה הוא שלפי השיטה המקרית הקיימת יכולה סיעה לקבל פעם אחת פחות מדי ופעם אחת יותר מדי וכך זה מתאזן, ודווקא הסיעה שלי היא המוכיחה זאת בעליל.

אשר לשאלה האחרת, המובלטת בכל הוויכוח הזה על-ידי מחייבי השיטה החדשה, וזו שאלת הפער, כפי יכול, בין מה ש"משלמת" סיעה אחת לבין מה ש"משלמת" סיעה אחרת עבור כל מנדט, ברור שלא יכול להיות "מחיר" אחיד. זה פשוט לא יכול להיות בשום אופן ובשום שיטה. לא בשיטת האגנבאך-בישוף, לא בשיטת ד'הונט ולא בשיטה הקיימת אין שיוויון. אני רוצה לטעון, וגם להוכיח, שהשיטה המוצעת לא זו בלבד שאינה יוצרת שיוויון, אלא שהיא גם אינה יוצרת שיוויון גדול יותר מזה הקיים כיום. נוצר בדיוק אותו אי-שיוויון. אתייחס שוב לקולות שקיבלה הרשימה שלי. לפי השיטה הקיימת בכנסת הנוכחית "שילת" המערך עבור כל מנדט 11,280 קול בעוד שסייעת העולם הזה - כח חדש "שילת" עבור כל אחד מהמנדטים שלה 8,427 קול. יש כאן פער של קצת פחות מ-3 אלפים קול. אולם אילו הונהגה השיטה המוצעת עכשיו היה המערך "שילת" בבחירות האחרונות 10,897 קול עבור כל אחד מהמנדטים שלו, וסייעת העולם הזה - כח חדש היתה משלמת על כל מנדט שלה 16,853 קול. זאת אומרת שהיה נוצר פער של 6 אלפים קול, פי-שניים ומעלה מהפער הקיים כיום. ההבדל היחיד הוא בכך שבמקרה הנוכחי פעל במקרה לטובתנו - אני אומר "במקרה", כי כפי שהראיתי זה לא היה כך בבחירות הקודמות - מדי לפי השיטה המוצעת יהיה הפער תמיד לרעת הסייעת הקטנות והבינוניות ובאופן בלעדי לטובת סיעה אחת גדולה או שתיים.

גדולה

אני אומר "סיעה אחת/או שתיים", כי אפילו המערך של סיעת גח"ל על שני מרכיביה אינו ברור ללי לגורם. אמנם בבחירות לכנסת הנוכחית היתה גח"ל זוכה במנדט אחד נוסף לפי השיטה המוצעת, אבל אם הייתה גח"ל מתחלקת מחד בחזרה לשני מרכיביה הבסיסיים: חירות וליברליזם עצמאיים, כל אחד משני המרכיבים יפסיד מנדט אחד. דבר אחד בטוח, והוא שבכל מקרה יהיה הדבר לטובת סיעה אחת, המערך, שסיעה הגדולה ביותר.

זה לא נכון.

י. בדר:

א. אבנרי:

פשוט ולא יכול להיות אחרת. לו הייתי מתמטיקאי הייתי מוכיח לכם זאת במשור או מתמטי. לעומת זאת סיעה קטנה, ולא רק סיעה קטנה, אלא גם סיעה בינונית בת 10, 15 או אפילו מעל ל-15 מנדט, יזכו במנדט נוסף רק אם העודף שלהן לפי השיטה הקיימת מגיע כמעט לגודל של מנדט שלם.

למשל, בכנסת הנוכחית בה היה המודד 11,274 המנדט ל עוד היתה מקבלת מנדט עם עודף של 9,224 קול (מתוך 11,200), אבל אילו היתה מקבלת 400 קול פחות, כבר לא היתה מקבלת מנדט. עם, שהיה לה עודף של 8,832 קול מתוך מודד של 11,200, היתה מפסידה את המנדט שלה. זאת אומרת שלא צריכה להיות כאן שום אשליה. מה שמוצע כאן משאיר את אי-הצדק הקיים כמו שהוא, ואולי אפילו מגדיל אותו. זה המצב במקרים של המספרים. הצעה זו אינה מקטינה את הפער ב"שילת" הפער בין סיעות "שילת" את מספר הקולות הגדול ביותר לבין מי ש"שילת" את מספר הקולות הקטן ביותר, ואולי הצעה זו אף מגדילה את הפער. לפי תוצאות הבחירות האחרונות זה היה מגדיל את הפער בהרבה. הדבר היחיד שהצעה זו מצטמצמת הוא העברת מרכז הכובד של השיטה ממצב אחד, בו יש שיוויון של הזדמנות - היינו, מצב בו יש לכלל הסייעות המתיצבות בבחירות אותה הזדמנות לזכות במנדט מן העודפים, והדבר נשאר בידי המקריות של חלוקת הקולות - למצב אחר בו בעלת מקריות זו במידה רבה מאד ובו חלוקה הסופית תהיה

א. אבנרי:

תמיד לטובת הסיעה הגדולה האחת.

מדוע קיימת בכל זאת הסיעה המוצעת בהרכב ארצות? הייתי אומר שבמדינה בה יש שתי מפלגות או שלוש גורם זה של העוול אינו קיים, ואז ייתכן שהסיעה המוצעת היא אמנם סיעה צודקת. לא מקרה הוא שחבר-הכנסת עופר השתמש בדוגמה של שלוש סיעות כאשר הציג את העניין בכנסת. אמנם הוא הציג את זה בחכמה רבה; הוא הציג את העניין כאילו הביא לנו רק דוגמה שתקל עלינו את הבנת העניין. אולם העובדה היא שק לגבי שתיים-שלוש מפלגות יוצא שיש יותר צדק בסיעה המוצעת.

א. עופר: אדרבה, תנו דוגמה נגדית המראה את הפילוף שבסיסת ד' הונט.

א. אבנרי: במצב הקיים כיום בארץ, בו יש סיעה אחת גדולה מאד יחסית - קרוב למחצית ציבור הבוחרים - סיעה שניה שהיא בינונית והרבה סיעות קטנות מאד, דבר זה מן ההכרח שיגרום עוול לכל הסיעות, חוץ מאחת. מר קרפט השתמש אמנם בביטוי "קיקיוניות" לגבי הסיעות הקטנות לכאורה בסוגריים את המלה הגרמנית המקבילה. אין כל דמיון בין הדבריים. קיקיון אינו צפח קטן.

י.ה. קלינגהופר: כיוון שמר קרפט שימש פעמיים נושא לביקורת, ואני מבין שכעובד מדינה אינו רוצה להגיע לעימות עם אחד מבחרי העם, הרשה נא לי להסביר את העניין להסדרת אי-הבנה. אני חושב שלא הבנת נכון את הערותיו של מר קרפט. כוונתו הייתה פשוט לאותן רשימות שלא הגיעו לאחוז החסימה. בהקשר זה הוא מדבר על "רשימות קיקיוניות".

א. אבנרי: רצייתי רק להעיר שקיקיון, הפייחד אותו, זו המהירות בה הוא הולך.

ש.ז. אברמוב: הפייחד אותו אינו הגודל אלא הזמניות.

א. אבנרי: נכון, ופה לא מדובר על סיעות זמניות אלא על סיעות קטנות.

אפשר לטעון את הטענה, שאם שתי הסיטות אינן מגיעות אל הצדק המושלם ושתיהן עושות עוול, מדוע עדיפה הסיעה הקיימת על פני הסיעה המוצעת? הייתי אומר שהסיעה הקיימת עדיפה במקרה זה על פני החידוש, כיוון שהסיטה הנוכחית קיימת במדינה למעלה מעשרים שנה, התקבלה על-ידי הציבור והוכיחה את עצמה. הייתי רוצה להזהיר כל חבר כנסת בפני הסכנה החינפית שבמניפולציה של חוקי בחירות כל כמה זמן, כשבדרך לחלוטין שהמניפולציה באה לשרת את האינטרסים הפשוטים של מפלגה זו או אחרת. כשם שאין לחוקק חוק אד-פרטונם, חוק לאיש שרשימים, כך גם אין לחוקק חוק למען מפלגה מסוימת, ובדומה לא חוקי בחירות. בארץ ובציבור בכלל יש די ציניות לגבי הכנסת ולגבי התהליכים הדמוקרטיים ויש די יאוש מהתהליכים הדמוקרטיים, ואין זה רצוי להגביר את הציניות הזאת על-ידי הסיטה המוצעת, שבהיעדר חוקה בבג"ץ מקנה את כל היתרון לסיעה שיש לה רוב בכנסת.

א. עופר: רוב בכנסת אינו מקרי.

א. אבנרי: אני מודה לחבר-הכנסת עופר על הערתו, כי דווקא על בקודה זו רצייתי לעמוד. רבותי, לפי השיטה הזאת אפשר לקבל במקרה רוב מוחלט בכנסת. סיעה שיגיעו לה 59 מנדטים יכולה לפי שיטה זו לקבל במקרה 61 מנדטים.

י. בדר: מי יקבל קולות?

א. אבנרי: אין לדעת בדיוק מי יקבל קולות בבחירות הבאות או בכל מערכת בחירות, אבל לפי השיטה המוצעת, הנותנת יתרון אוטומטי לסיעה הגדולה ביותר, ייתכן בהחלט

א. אבנר י:

שפי שקבל 49.9% של הקולות, קבל 61 מנדטים בכנסת.

לפי שיטת ד' הונט זה צריך להיות 62. ג. גטיס:

א. שונסט:

השיטה הקיימת כיום הייתה לרצון כל הסיעות בכנסת הראשונה פרט לסיעה אחת שהיתה אז סיעת פפא"י. בכנסת הראשונה, כשהיה דיון בשינוי שיטת הבחירות, כל הסיעות, פרט לאחת, נזכרו לאחר הבחירות לכנסת הראשונה כי השיטה שפציעים עכשיו לחדש אותה גרמה עוול לכל הסיעות והיתה טובה רק לפפא"י ולכן כל הסיעות היו בעד אותה השיטה הקיימת עד היום הזה.

זה עבר ברוב של קול אחד. א. עופר:

א. שונסט:

היו שלוש הצעות ובהצבעה השלישית נתקבלה הצעת חברי הכנסת בדר, פרוסינגר וחנן רובין. היה מאבק גדול בענין שינוי השיטה ופפא"י עמדה על אי-שינוי השיטה שהיתה קיימת בבחירות לכנסת הראשונה, כי היתה לטובתה, אבל כל הסיעות האחרות התנגדו לזה. מדוע התנגדו? התנגדות הסיעות לא היתה ענין תיאורטי, אלא הן הגיעו למסקנה שיש לשנות את השיטה מנסיון מעשי. לאחר הבחירות לכנסת הראשונה נזכרו כל הסיעות לדעת שאם תישאר אותה שיטה בעינה יהיה זה לרעת כל הסיעות ורק לטובת פפא"י. לכן נתקבלה לקראת הכנסת השנייה שיטה פשוטה ולא מסובכת הקובעת חלוקה ראשונה לפי מודד ארצי כולל וחלוקה של העודפים. נכון שענין העודפים הוא ענין של מזל או של מקרים. הגנה בבחירות האחרונות היה לגח"ל עודף די ניכר של 5,000 קול ובכל זאת לא קיבלה מנדט. בשיטה הקיימת התבטא הצדק בזה שפי שקבל יותר קולות גם בחלוקה השנייה - כמו בחלוקה הראשונה - קיבל יותר מנדטים. זו שיטה פשוטה ומובנת לכל בר-בי-דב.

לעומת זאת השיטה המוצעת עכשיו היא

שיטה מסובכת, ועוד גיוונח עד כמה היא מסובכת. לכן חברי הכנסת בדר יחד עם כולם הסכימו בזמנם לשינוי השיטה, שהוצעה בבחירות לכנסת הראשונה, לשיטה הקיימת כיום. יש לזכור שסיעת חירות לא היתה אז קיימת אלא היו לה 14 מנדטים. בדברים אלה רוצה אני להוכיח שההסתלקות משיטת ד' הונט היתה על דעת כל הסיעות בכנסת - פרט לסיעת פפא"י שהתנגדה לכן - וזאת לאור הנסיון. סימן שכל הסיעות הרגישו שאין השיטה טובה לשום סיעה, גם לא לסיעות גדולות יחסית, וכאמור, חירות היתה אז הסיעה השנייה בגודלה בכנסת.

מע"מ היתה גשביה בגודלה. גסיר לא ג. גטיס:

19 מנדטים.

א. שונסט:

אם כך הדבר, זה רק מוכיח יותר מה

שאמרת. לפפ"מ היו 19 מנדטים וגם

היא הבינה ששיטת ד' הונט אינה טובה.

אני סודע שקשה לשכנע בענין זה וכל

מה שנאמר או לא נאמר לא ישנה הרבה, כי הדברים כמעט גמורים. אולם אני ארשר את דברי אלה בבחינת אזרה לכל הסיעות שיתברר עכשיו יד להצעה זו. קראנו לזה גזל, כי אפילו גביח שהשיטה הקיימת אינה נודקת ושמישהו מפסיד, יש לזכור שכל סיעה הנכנסת לכנסת נכנסת אליה על יסוד הקולות שלה. אולי אין זה צודק שתוך כדי הפירוץ הזה יש סיעות הזוכות במנדט נוסף בגלל הפרש קטן בעוד שיש סיעות אחרות שאינן זוכות במנדט, אולם כשסיעה שמישהו במנדט היא זוכה בו בזכות קולותיה שלה. לפי השיטה המוצעת, שאני קורא לה גזל, יקבלו הסיעות הגדולות - כביכול, למען הצדק - את הקולות שנשארו בעודף אצל הסיעות האחרות, וזאת מפני שהן הפלגות הגדולות. הרי אלה שאינם מקבלים את אחוז החסימה אינם נכנסים לפול ואין מחשבים את קולותיהם. כאן מדובר על אלה שעברו את אחוז החסימה וקיבלו קולות. לפי שיטת ד' הונט המערך, שהיה לו עודף של 691 קולות בבחירות הראשונות, יגזול עכשיו 41 אלף קולות. לפי חשבון שנעשה באחד המאמרים שפורסמו ב"על המשמר" בשבת יקבל גמ"מ 41,000 קולות נוספים וסיעת גח"ל תקבל 8,000 קולות נוספים. לפי יקבל המערך את 41 אלף הקולות הנוספים? 4,000 קול הוא יקבל מסיעה אחת, 5,000 קול מסיעה אחרת, 8,000 מסיעה אחרת וכו'. כלומר, הוא יקבל את הקולות

א. שוטסק:

העודפים של כל הסיעות אשר עברו את אחוז החסימה ויזכה בשני מנדטים נוספים וסיעת גח"ל תזכה במנדט נוסף, אבל לא בזכות זה שהצביעו יותר אנשים בעד המערך או בעד גח"ל, אלא משום שהולכים אליהם כל הקולות העודפים שקיבלו הסיעות: ע"פ, אגודת ישראל או העולם הזה - כח חדש. קולות אלה הולכים אליהם כי הם קיבלו בחישוב הראשון את מספר המנדטים הגדול ביותר. חבר-הכנסת עופר, אם ירצה להסביר לכל אדם מדוע אין שייכות ד' הונט צודקת, זה כשלעצמו מסביר את אי-הצדק - לפי השיטה הקיימת אפשר אמנם לקבל מנדט בפחות קולות מאשר המורד הארצי הראשון, אבל מי שמקבל מנדט מחלוקת העודפים מקבל אותו בזכות הקולות שהוא עצמו קיבלו ולא בזכות הקדלית שקיבל מישהו אחר. שייכת ד' הונט פירושה שהסיעה הגדולה אומרת: תנו לי את כל הקולות העודפים של הסיעות שנשארו להם עודף ואכניס אותם לכיס כי אני גדולה יותר.

על כן אני פונה לכל הסיעות, גם למערך, ושואל: באיזה זכות ובאיזה יושר באים אתם ואומרים כי מכיוון שאתם גדולים צריכים אתם לקבל גם קולות של סיעות אחרות? בארץ יש לנו שיטה מעניינת וצודקת לגבי אלה שלא עברו את אחוז החסימה. כלום מתחלקים אנו בקולות אלה? לא, את כל הקולות האלה אנו מורידים כפי שאנו מורידים את הקולות הפסוליים.

פ. נסיים: המורד ששתנה. ז"ל בדיוק שייכת ד' הונט.

א. עופר: אנו מתחלקים. אנו נותנים חלק לכל אחד.

א. שוטסק: הביצענו שמבחינת היושר אי-אפשר להעניק

למישהו קולות של אחרים. הנה אנו אומרים שהקולות הפסוליים יורדים מהחלוקה וכן קולותיהם של אלה שלא עברו את אחוז החסימה. איש אינו מתחלק בקולות אלה, אלא בשארם לחלוקה הקולות הכשרים שקיבלה כל מפלגה וכך בוצר המורד. עובדה היא שאיש אינו אומר כי הוא רוצה להתחלק בקולות של אלה שלא עברו את אחוז החסימה. וכאן מעזים ואומרים במצח בחושה: תנו לנו את הקולות העודפים של העולם הזה - כח חדש, של אגודת ישראל ואולי גם של גח"ל, כי קיבלנו יותר מנדטים לפי המורד הראשון. זה כשלעצמו מוכיח את אי-הצדק שבשיטה המוצעת.

לכן אני אומר: א) הנסיון של הכנסת הראשונה צריך ללמדנו בענין זה ואיננו צריכים להתרוכח עכשיו על תיאוריות; ב) לא ייתכן שסיעות יתחלקו בקולות לא שלהם ויקבלו מנדטים בזכות קולות שלא הצביעו עבורן; ג) אני פונה עכשיו רק לסיעה אחת ושמה גח"ל. לולא תמיכת גח"ל לא הייתה המערך חולה להגיש הצעה זו גם לקראת הכנסת השמינית. המערך רצה כל העפן להציע הצעה זו, אלא שלא היו לו תומכים עד עכשיו.

אני מוכנע שהראשונה אשר תצטרך על שנתנה יד להצעה זו תיא סיעת גח"ל. היא עדיין לא מטרה לעצמה דין וחשבון עד כמה שיטה שיטה זו של הפקעת קולות של אחרים על-ידי שיטה גדולה מוכרחה להתקם גם בסיעה השניה בגודלה בכנסת. הרי ענין זה מפורן רק לטובת שיטה אחת, והיא הסיעה הגדולה ביותר. איני בטוח כלל שאשכנע אתכם, אבל כולנו ידענו עוד לפני שבאנו לכאן כי הצדק אתנו, וכל אחד יכול להבין שכאן מדובר בגזל. פשוט לוקחים קולות של אחרים ומתחלקים בהם. אולם אם יש עדיין מקום לומר דבר מה בנדון, הרי זו אזהרה לסיעת גח"ל: על פתחו של ציפיצום שוכר בניינים טובים ואל תתנו יד לאי-צדק כזה ולגזל כזה ואל תתחלקו בקולות של אחרים, כי תהיה זו בכייה לדורות, וקודם כל לסיעת גח"ל.

י. הורביץ:

בעקבות דברי חבר-הכנסת שוטסק אני מזכיר בסיפור אמר קאי על חיות שכינסו אסיפה והחליטו לא לטרוף יותר ולחיות בשלום, אולם שנתקבלה החלטה זו טרף האריה את השפן, וכשבשאל לסיבת הארמה ההחלטה השיב כי השפן מצטץ לו בעיניי ונכך הרגיו אותו ופגע בכבודו. גם עכשיו החליטו לפתע שנעשה איזה עוול במהלכים הקודמים ויש טעם לטרוף את הטרף.

אם יש מקום לומר דברים, שיהיה בהם טעם פחד ולא היום, הרי זה לגח"ל. אתם עושים כאן משגה חמור מאד, כי זה לא יהיה תכליתי מבחינה מעשית. אני פונה בזה לגח"ל הכללית, קל וחומר לגח"ל המיוצגת כאן. גח"ל המיוצגת כאן עושה משגה כבד, כי אני ממוכנע

ה. הורביץ:

שהיא נותנת צדק לכל הסייעות לומר כי בלי הבחירות האזוריות - ואיני מדבר ברגע זה על הפעלות של הבחירות אזוריות, אם כי יש להן פעלות - אפשר ליצור באופן מלאכותי לגמרי את הגושים הגדולים. התוצאה תהיה לא רוח של מנדט, אלא גזק בכך שתבנו לרוב ייתנים בכוח. אתם עוד תיווכחו שתגובת הישוב תהיה אחרת. לולא תמיכת גח"ל לא הייתה מוגשת הצעה זו. הלחץ הציבורי תקף את ענין אחוז החסימה, ואם הציבור לא ישתכנע עכשיו, לחצו יתבטא לאחר מכן. כך אני מעריך את הדברים. כל אחד מכם יכול לתאר לו את הדברים בדמיונו כפי שהוא רוצה, אבל בענין זה ברצוני לומר: אל יתהלל חוגר כמפתח. הגזק יהיה שלכם. הציבור יתנהג כפי שהוא מבין והתוצאה הסופית תהיה שהבנתו תבטא גם בקלפי.

ב. פרוש:

הרהרתי הרבה מאד אם יש טעם לקבל כעת את דעות הדיבור, כי לשכנע נדמה לי שזה קצת מאוחר. חבל מאד שלא ניתנה לנו האפשרות להיפגש בעת "הבישול" עם כל אלה שבחשו בקדירה אצמא. זה ענין מאד מאד רציני. יש לי הרגשה שאנו מדברים כאן אל הנוחר, והנוחר יקשיב. הנוחר יראה שרוצים לקחת כאן את כבשת הרש. איני יודע כיצד מבטחים שלא יקרה מקרה כזה במדינה נאורה. אולי בחוק זכויות האדם צריך היה לכלול סעיף שיאמר איך אין מחסלים אנשים שאין להם אפשרות להתגונן.

א. אבנרי:

אפשר לקבוע זאת בחוקה.

ב. פרוש:

לא ייתכן שכל הכוחות הגדולים יתרכזו ויקבעו איך לחסל את זה שאין בכוחו להתגונן. בעצם תנועת הפועלים, תנועת העבודה, ביסוד היסודות של האידיאה שלה מובעת כוונה להגן על אלה שאינם יכולים להתגונן. במצב שנוצר היום יוצא שתנועת הפועלים, התנועה הסוציאליסטית הצריכה להגן על אלה שאינם יכולים להתגונן, התעצמה כל כך שהיא פורגשת עצמה בדיוק כמו אותו אסנדי, אותו אדם עשיר האומר: אני מלגלג עליך. אתה יכול לבכות. לי יש הרוב, להכתיב הכוח ואיני שם לב אליך.

א. שוטט:

- יש לי התמיכה של גח"ל.

ב. פרוש:

אתמול קראתי את מאמרו של חבר-הכנסת בדר והיישקתי מדבריו שהוא רוצה להשקיע את מצפוני ועל כן הוא אומר לסייעות הקטנות: אתן יודעות מה עשיתי בשבילכן? לחפתי נגד אחוז החסימה ועשיתי בשבילכן דברים רבים. עשיתי גם את הדבר הנדון עכשיו, אבל איני רוצה לפגוע בכן, חלילה. לא ראיתי באן לא הסבר מתיימרי, לא הסבר של ענין הצדק ולא הסבר של ענין הישר.

אולי אלך בעקבות חבר-הכנסת עופר אשר ניסה לפשט את הענין והביא כדוגמה מקרה של שלוש רשימות אשר קיבלו יחד 3,000 קולות כשרים. במקרה זה צריך לחלק 3 מנדטים לפי מודד של 1,000. רשימה א' קיבלה 1,400 קול; רשימה ב' 1,000 קול ורשימה ג' 600 קול. לפי השיטה הקיימת מקבלות רשימה א' ורשימה ב' מנדט אחד כל אחת, ואילו המנדט השלישי ניתן לרשימה בעלת העודף הגדול ביותר, היא רשימה ג' שיש לה עודף של 600 קול לעומת עודף של 400 קול שיש לרשימה א'. לפי השיטה המוצעת עכשיו תקבל רשימה א' שני מנדטים, כי מספר קולותיה הוא למעלה מכפליים מזה של רשימה ג' וגם כשהיא מקבלת שני מנדטים היא "משלמת" עבור כל מנדט 700 קול, בעוד שלרשימה ג' יש בסך-הכל 600 קול. לכאורה זו טענה צודקת. אולם אתם שוכחים דבר אחד, חבר-הכנסת עופר: כאשר המודד הוא 1,000 קול, הרי לרשימה א' חסרים 600 קולות כדי לקבל שני מנדטים, ואילו לרשימה ג' חסרים רק 400 קולות כדי לקבל מנדט אחד. עכשיו אתם מציעים לקחת את 600 הקולות הללו של הסייעה הקטנה הענייה ולהעביר אותם לאותה סיעה עשירה שיש לה כבר, ברוך ה', מנדט אחד והיא כבר שבעה דקולה יישמע בכנסת. הייתי יכול להביא את אילו אותה סיעה היתה מקבלת את המנדט הנוסף משום שזה היה מגיע לה לפי כל החישובים, אבל במקרה זה אתם לוקחים 600 קולות מסייעה שעדיין לא הגיעה להשתתפות בכנסת. אני חוזר ואומר שזה לא מוסרי, ובשפתכם - זה לא טובי-אלי.

א. שוטט:

הדוגמה שהביא חבר-הכנסת עופר היתה במקומה לנו. היתה תואמת את המציאות, היינו לו היתה סיעה אחת מקבלת 1,400 קול מתוך 3,000 קול, אבל במציאות

א. שוטסק:

קיבל המערך 600 אלף קול על 1,350,000 קול. אם כן, כל הדוגמה אינה מתאימה לכאן. פרופורציה זו אינה קיימת במציאות.

ב. פרוש:

ככל שאני מהרהר יותר בעניין אני רואה שאפשר להביא דוגמאות רבות מאד שכולן מצביעות על פירון אחד: לוקחים את כבשת הרש מזה שלא ניתנה לו כל אפשרות להשמיץ את דברו בכנסת למרות שעשה מאמץ ועבד את אחוז החסימה. אחרי עשרים וחמש שנות קיום המדינה, לאחר שהגענו לפה שנקרא מדינה דמוקרטית, מאפשרים לפי שיכול כבר להשמיץ קולו בכנסת - לגזול את הכבשה מהרש, כמו אותו אפנדי המקבל דברים מתוך הכח שניתן לו ולא מתוך כיישרו.

שוטסק:

זה פשוט גזול קולות זרים.

א. לבנבראון:

חברי הכנסת שקדמו לי ברשות הדיבור אמרו כבר שאינם יודעים אם כדאי להוסיף לדבר בעניין זה, כי לנוכחים כאן יש כבר דעות מגובשות. חברי הכנסת שקדמו לי הסבירו את כל הנימוקים שניתן להסביר כדי להבהיר את התנגדותנו לשיטה המוצעת, וכדי לחזק מספר נקודות אולי אחזור על מספר דברים בנוסח שלי. אקח את הדוגמה שהביא חבר הכנסת עוזר. הוא הביא דוגמה זו, כביכול, כדי להקל על אנשים פשוטים את הבנת השיטה, ונדמה לי שדווקא דוגמה זו מפלגת את מהות החוק שלפנינו. חבר הכנסת עוזר הביא דוגמה של שלוש מפלגות, כשהמורד הוא 1,000 קול, אולם זה למציאות שאליה מכוון חוק זה. כאן מדובר על עודף הקולות, וכל אחת מהמפלגות קיבלה כבר בחלוקה הראשונה את המנדטים לפי משקלה. כיוון שסיעה אחת קיבלה הרבה קולות אחרים שנגיע לה גם העודף. זה הגזל וזה העוול. איני יודע איך אפשר להסביר לאדם ברוח את השיטה שלפניה אומר הגדול: היות ואני גדול מגיע לי להתחלק גם בחלקו של הקטן. אם לסיעה הגדולה הגיעו 50 מנדטים והיא קיבלה אותם, מדוע מגיע לה לקבל - בגלל זה שיש לה 50 מנדטים - מנדט נוסף עם 600 קול, בעוד שסיעה אחרת שיש לה 3,000 קול לא מגיע לה מנדט? מה הצדק בזה? אני יודע שזה עניין של פוליטיקה ואין זה עניין לא של צדק ולא של יושר. בפוליטיקה קשה מאוד לבוא עם ארגומנטים של יושר וצדק.

אולם העניין הוא לא רק בזה. הנה רואים

אתם שעשר סיעות בכנסת מתנגדות לשינוי זה. האם אין זה אומר לכם דבר? יהיה קשה מאד להסביר שיטה זו לציבור. צריך להיות מתפסקאי כדי להיכנס לפרטי פרטים, וזה לא כל כך קל. בגישה הפשוטה היא שאם לסייעה יש עודף של 5 אלפים קול, למשל, מגיע לה מנדט נוסף, ואם סיעה אחרת יש לה עודף של 4,000 קול, לא מגיע לה מנדט נוסף. אבל איש לא יוכל להבין את השיטה המוצעת לפיה זה שיש לו עודף של 600 קול מקבל מנדט נוסף כי הוא יותר גדול.

אולי ישקלו המציעים את העניין הזה

בפעם נוספת. סוף סוף גם החוקים רוצים להוכיח את צדקתם, ובמקרה זה נראה לי שלא תזליחו להוכיח שאתם צדקים. אולי תשקלו הצעו זה בפעם נוספת. אין שום אסון בכך. היו כבר הצעות שלא עברו, ואם כן, גם על חוק זה אפשר לומר.

א. ענבר:

אני יכול לומר אותו דבר שאמרו קודמי: נדמה לי שגם אם אני את הדוגמאות הטובות ביותר זה לא ישכנע אותם. להעתי, חבר הכנסת אבנרי היה הקרוב ביותר להבנת השיטה, כי הוא ניסה להשוות את שתי השיטות. אין זה עניין של גזל. כל הדיבורים האלה טובים לאסיפות עם. איני אומר שיש צדק מוחלט באחת משתי השיטות. אילו היו, למשל, 18,000 קולות כשרים וכל רשימה היתה מקבלת מספר קולות המתחלק בדיוק ב-150, כי אז היינו מחלקים בצדק מוחלט 120 מנדטים. לזו זה היה כן אפשר היה להגיע לצדק אבסולוטי וכל אחד היה מקבל מספר מנדטים יחסי למספר הקולות שקיבל. בדגש שאין חלוקה מדוייקת כזאת אין צדק מוחלט, וברגע שאחד מקבל 15,000 קול והאחר 14,999 קול, אפשר לומר שהאחד גזל קול מהאחר.

א. שוטסק:

אם יש צדק מוחלט למה לא יבחרו.

אתה יכול לומר שהוא קיבל קול על
חשבון האחר והוא גזל אותו ממנו.

א. עומר:

חבר-הכנסת לבנבראון, לפי שיטת ד' הונס
אין עודפיים, אנו מחפשים מודד שמחלק 120 מנדטים וכל העודפיים הולכים
לאיבוד. גם לפי שיטת ד' הונס הסיעה היחידה בכנסת השביעית ששום עודף לא
היה הולך לה לאיבוד היא ל"ע, כי מספר קולותיה היה קובע את המודד לפיו
מחלקים את המנדטים, היינו 10,830. כל העודפיים של יתר הסיעות היו
הולכים לאיבוד לפי שיטה זו. למערך היו הולכים לאיבוד 5,000 קול,
לגח"ל 3,000 קול וכו'. הגנבאך-בישוף ניסה לעשות אותו דבר על-ידי הוספת
1, אולם אין בכלל בעולם אזור בחירה של מדינה שלימה שמתחלק ל-120.
בדרך כלל מחלקים 7, 8, 10 מנדטים ועל-ידי תוספת 1 מנדטים כמעט לאזור
הדבר. אם היינו מחלקים את מספר הקולות הכשרים ב-125, לא הייתה אף פעם
סכנה שאחרי חלוקת מספר הקולות הכשרים במודד מוקטן זה נחלק יותר מ-120
מנדטים, אולם אם מחלקים במספר העולה על 125 יש סכנה כזאת. בדרך זו
היינו מחלקים בבת אחת 118 מנדטים. ד' הונס שכלל את השיטה ולפי המודד
שהוא קובע מחלקים את 120 המנדטים. זו שיטה מתמטית בה מביעים למודד
שלפיו מקבלים בדיוק את מספר המנדטים שרוצים בו וכל העודפיים הולכים
לאיבוד. זו השיטה הנכונה ביותר כי היא קובעת את היחס בין הנבחרים לבין
מספר הקולות.

בכ"ן השיטה המוצעת מועלת בעד איחודים

ונגד פילוגים. איזה צדק יש בזה, שאם יילך המערך לבהיג'נט, לפי השיטה
הקיימת, בארבע-חמש רשימות, יקבל שלושה מנדטים נוספים בעד שלושה עודפיים?
אני אומר שלו גח"ל היה בולך לבחירות כשהוא מפוצל לשניים הוא היה מקבל
מנדט נוסף. רק"ח קיבלה 38 אלף קולות בבחירות לכנסת השביעית וקיבלה
שלושה מנדטים. שיעור המרכז החוקשי והעולה הזה - כח חדש קיבלו בבחירות
32 אלף קולות ביחד וקיבלו 4 מנדטים. בשיטה הקיימת אם רק"ח תתפצל לשניים
בבחירות היא תקבל עוד מנדט. היכן הצדק? אם הסיעות הדתיות ירצו להקיים
חזית-תחבט מאוחדת, להן יצטרפו לשקול את האפשרות שיפסידו מנדט בעקבות
האיחוד.

לא, אם יפסידו מנדט יהיה זה בגלל
צורת ההצבעה של הבחורים.

א. שוטסקי:

ברגע זה איני מביא בחשבון את המודד
של השפעת האיחוד. נניח שהסיעות שהתאחדו
יקבלו אותו מספר קולות שהיו מקבלות לולא האיחוד. גם אז יפסידו מנדט
לפי השיטה הקיימת.

א. עומר:

הבאתי דוגמה ~~שניתנת למודד כל דוגמה מה~~
קורה במקרה כזו, וזה מה שעושה גם הדוגמה שהביא חבר-הכנסת פרוש.
הדוגמה לומר רשימה אשר קיבלה מספר קולות גדול יותר מכפליים ממספר
הקולות של רשימה אחרת - 1,400 לעומת 600 קול - צריכה לקבל מנדט אחד, ואני
אומר ~~שהצד השני מביע יותר רשימה שקיבלה יותר מאשר כפליים מרשימה~~
אחרת. אנלי-תביאו דוגמה נגדית שתוכיח את האבסורד בשיטת ד' הונס. אין
דוגמה כזאת, כי שיטת ד' הונס היא שיטת החלוקה הטובה ביותר.

חבר-הכנסת לבנבראון, מדוע קיבלה רק"ח

בעד 38 אלף קול רק 3 מנדטים בעוד ששיעות העולם הזה - כח חדש והמרכז
החדש קיבלו 4 מנדטים בעד 32 אלף קול? איפה הצדק ואיפה היג'נט?

א. אבנרי:

העניין הוא בזה, שלפי השיטה הקיימת,
לו הייתה רק"ח מקבלת 114 קולות יותר,
היתה מקבלת מנדט רביעי, בעוד שלפי השיטה המוצעת עכשיו לעולם לא היתה
מקבלת מנדט נוסף.

א. עופר:
אני רואה שצדקתי במה שאמרתי בתחילת דברי, וכנראה, לא אשכנע אתכם. אני משוכנע שהציבור יבין את זה מפני שהשיטה המוצעת לא אגיד שיש בה צדק אבסולוטי, אבל היא נכונה יותר מהשיטה הקיימת.

א. שוסטס:
חבר-הכנסת בדר צריך רק להסביר מדוע הוא סבור ששיטה זו מוצדקת עכשיו יותר משהייתה מוצדקת בשעתה.

י. בדר:
אינך צודק. לא המצאתי את זה. שפרות שלימה בענין זה וכולה בדעה זו.

א. שוסטס:
שפרות זו הייתה קיימת גם אז.

י. בדר:
שיטה זו אולי אינה נוחה לך, אבל אל תאמר שהיא לא צודקת.

היו"ר י. גולדשמידט:
שמענו את דעת אורחינו והם גם איבלו הסבר ואני מודה להם.

הדיון בהצעת החוק נסתיים כבר בהצעת הקודמת ובישיבה זו היה עלינו רק לקבל את רצון באי כח הפיעות שביקשו להשמיץ דברן. אני מעמיד את הצעת החוק להצבעה. לפי התקנון אפשריות שתי החלטות: להעביר את הצעת החוק לפליאת הכנסת לקריאה ראשונה או להציע לכנסת להוריד את הצעת החוק מסדר-היום.

ה צ ב ע א

בעד העברת הצעת החוק לקריאה ראשונה בכנסת - 21
נגד - 4.

ההצעה להעביר את חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) (תיקון), תשל"ב-1972 - של חברי-הכנסת י. בדר ו-א. עופר, לקריאה ראשונה בכנסת - נתקבלה

א. ירין:
בישיבה הקודמת התעוררה שאלה פטרייטת המתבקשנו לעיין בה ולחשוב מה צריכה להיות ההצעה. הושמעה הטענה שלפי שיטת החישוב המוצעת אין עוד מקום לענין של התקשרויות בין רשימות. עלי להודות שאינני מתמצא כל כך במתמטיקה של חישוב העודפים, אבל ביררתי ענין זה עם הצדק שפס מפסרד ולפניי יושבנו שאין זה כל כך ברור שלענין ההתקשרות אין משמעות בשיטה החדשה. אמנם האפשרות שהתקשרות תביא לקבלת פחות מנדטים מאשר בלעדי ההתקשרות, כנראה, אינה קיימת בשיטה החדשה, אבל נראה שאין זה מן הנמנע שההתקשרות תביא תועלת, כי אם מחשבים את מספר הקולות של שתי רשימות מתאחדות כמספר אחד כולל - והלא זאת המשמעות של ההתקשרות - עשויים לקבל בחלוקה ראשונה יותר מנדטים בהשוואה למספר המנדטים שיכולה לקבל כל רשימה בנפרד. כלומר, אפשר שבחלוקה ראשונה יקבלו שתי הרשימות ביחד 5 מנדטים בעוד שלו היו הולכות בנפרד לבחירות היו מקבלות כל אחת 2 מנדטים. לאחר שהרשימות מקבלות 5 מנדטים בחלוקה הראשונה, הרי לחלוקה הנוספת הן כבר מהוות יחידה גדולה יותר משהיו מהוות כל אחת בנפרד. אולם אני אומר זאת בהסתייגות פטרייטת. אינני כל כך בטוח שזה אמנם כך, ואנשים שמלאכתם בכך יידעו להעריך טוב יותר אם יש הצדקה להשאיר את אפשרות ההתקשרות בעינה או לבטל את כל הענין כתוצאה מהשינוי המוצע.

דרך אגב ברצוני להעיר שענין זה פתייחם לשני טעיפיים בחוק הבחירות: לטעיף 61 ולטעיף המדבר על התוצאה של חלוקת המנדטים.

י. בדר:
אין שום ספק שטעיף ההתקשרות יהיה פחות לגברי אם יתקבל בכנסת חוק ד' הונט שהצבענו עליו זה עתה.

א. עופר:
אפשר להשאיר אפשרות של התקשרות, אבל צריך שזה לא יפעל לרעה.

י. בדר: בשיטת ד' הונט התקשרות אינה יכולה לפעול לרעה.

א. ידין: השאלה היא אם היא יכולה להיות לשובת מישהו.

א. עופר: לשובה - בהחלט כן.

י. בדר: לפי המצב החוקי הקיים, בלי שיטת ד' הונט, סעיף ההתקשרות דרוש.

א. עופר: סעיף ההתקשרות בעודפים צריך להיות בכל מקרה, כי ברור שתי השיטות המתקשרות בעודפים יש להן סיכוי לקבל במצב מסויים מנדט נוסף על-ידי התקשרות זו. בשיטה הקיימת יש לפעמים חיסרון להתקשרות, כי במקום שכל רשימה היא מקבלת בנפרד מנדט אחד מקבלות שתי היחידות המתקשרות מנדט אחד ביחד. בהצעת החוק שאוגשה על-ידי חברי-הכנסת: בדר, גולדשמידט ועופר הוצע להקטין את סעיף 82 לחוק הבחירות, וברור שאם יעברו שתי הצעות החוק לקריאה ראשונה בכנסת לא יוכל להיות שוני בין הסעיפים. אני מציע שבהצעה שלפנינו נוסף את הסעיף כפי שהוא מופיע במקודת הבחירות לאסיפה המכוננת. בסעיף 31(א) לפקודה זו כתוב: "אם נותרו מנדטים אחרי החלוקה לפי סעיף 30(ב), תיחשבנה שתי רשימות קשורות, לצרכי החלוקה לפי סעיף 30(ג), כבשימה אחת בעלת מספר הקולות שקיבלו שתיהן יחד ובעלת המנדטים שזכו בהן שתיהן יחד בחלוקה לפי סעיף 30(ב), בתנאי שכל אחת מהן כבר זכתה באותה חלוקה לפחות במנדט אחד". השאלה היא אם להציע כבר עכשיו להוסיף את סעיף העודפים כפי שהיה מנוסח במקודת הבחירות לאסיפה המכוננת או לחזור לענין זה לאחר הקריאה הראשונה.

י. בדר: יותר טוב להשאיר ענין זה לאחר הקריאה הראשונה.

הינ"ר י. גולדשמידט: זה יכול לבוא לדיון לאחר הקריאה הראשונה.

אם כן, בכך סיימנו את הכנסת הצעת החוק לקריאה ראשונה.

(ב) פקודת הסמים (נוסח חדש) - העברה לוועדת משנה

הינ"ר י. גולדשמידט: אני מציע להעביר לוועדת המשנה בראשות חבר-הכנסת קלינגהופר את פקודת הסמים (נוסח חדש). חבר-הכנסת קלינגהופר יפעיל ועדה זו החל משבוע זה.

הנחלש: להעביר לוועדת המשנה בראשותו של חבר-הכנסת קלינגהופר את פקודת הסמים (נוסח חדש).

(ג) חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) (תיקון), תשל"ג-1972 ±
של חברי-הכנסת: י. בדר, י. גולדשמידט, א. עופר

(נוסח לבן)

הינ"ר י. גולדשמידט: אנקש את פרוץ' ידין להעמיד אותנו על השינויים שחלו בסעיפי ההצעה הזאת.

א. ידין: בהמשך לדיון בהצעת החוק של חברי הכנסת בדר ועופר ברצוני לומר שבסעיף 16 להצעת החוק שלפנינו מתקנים את סעיף 82 לחוק הקיים, הנוגע להתקשרות, על-ידי הוספת סעיף קטן (ג). כשיתקבל החוק של שיטת ד' הונט התוצאה תהיה שסעיף 82 ישתנה בהתאם לכך.

בנוסף הלבן שלפניכם ניסחנו פשוט את מה שסיכמה הוועדה. סעיף 1 מתייחס לחלוקת אזורי בחירות לשניים, הפרטים שנארו ללא שינוי. סעיף 2 מדבר על ישובים שנשארו ללא קלפי.

ד. מלחי:
בסעיף 2 חלה טעות דפוס. במקום "מהיום ה-13" צריך לבוא "מהיום ה-113".

א. ידני:
בסעיף 2 החליטה הוועדה לכתוב "לא יאוחר מהיום ה-113 שלאחר היום הקובע" במקום "לא יאוחר מהיום ה-150 לאחר היום הקובע".

ג. קרפט:
היום ה-113 מתאים יותר להכנת פנקס הבוחרים. זה היום האחרון בו יכול בית המשפט למסור לשר הפנים פסק-דין בערעור. למעשה זה היום האחרון בו אפשר עדיין מבחינה טכנית לתקן את פנקס הבוחרים. אחרי תאריך זה כל תיקון מהותי הוא בלתי אפשרי מבחינה טכנית מפני שההדפסה מתחילה עוד לאחר קבלת פסקי הדין. משום כך היה צורך לקשר את שני התאריכים ולא לעבור תקופה זו של תיקון פנקס הבוחרים. זה בהתאם לסעיף 49 לחוק.

א. ידני:
ברצוני להפנות את תשומת לבכם לכך שבנוסח הלבן השתנה כל המספור, כי מחקרו את סעיף 1. סעיף 3, שמספורו היה קודם לכן 4, נשאר ללא שינוי מהותי והוכנסו בו רק שינויים ניסוחיים שהוועדה קיבלה. גם סעיף 4 נשאר ללא שינוי. בסעיף 5 הכנסנו שני שינויים: איחדנו סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) שהופיעו בנפרד בהצעה הקודמת וכללנו את כל ההוראה לא בסעיף 42, שפי שהיה מוצע בהצעה המקורית, אלא בסעיף 55. כבר בעת הדיונים בוועדה התברר שהוראה זו אינה נוגעת כלל לסעיף 42 אלא היא צריכה להיות סעיף בפני עצמו. אולם לאחר שבדקנו את מבנה החוק בוכחנו לדעת שהוראה זו גם אינה מתאימה להיכלל בסעיף ראשי בחוק אחרי סעיף 42, כי היתה פתייבת התייחסות אליה גם בסעיפים אחרים בנוגע לפרוטומים, פניות לשר הפנים וכו'. מפני זה חשבנו לכלול הוראה זו, שהיא לגמרי יוצאת דופן בסעיף 55א לחוק (קורא את ההוראה הפוזצת). בסעיף קטן (ב) יש לכתוב "מהיום ה-29 לפני יום הבחירות" ולא "מהיום ה-29 ליום הבחירות".

ג. קרפט:
סעיף 27 שאליו מפנה סעיף 55א (א) אומר כי אין להכניס שינוי בפנקס הבוחרים תוך שנת הפנקס שבשנייה הוא הוכן.

א. ידני:
בסעיף 7 הוספה, לפי החלטת הוועדה, דרגת החייל. אחרי זה באה שורת סעיפים בהם השתנו הפועדים כתוצאה מהשינוי שהוכנס לגבי הבחירות של היפאים, וכוונתי לסעיפים 9, 10 ו-12. הסעיפים 8 ו-11 פתייחסים לענין הפיקדון. הוועדה החליטה להגדיל את הפיקדון מ-10 אלפים לירות ל-15 אלף לירות, ואת החילוט החלקי מ-1,000 לירות ל-2,000 לירות. כדאי להדגיש את התיקון לסעיף 78(א) (4) בסעיף 15 להצעת חוק התיקון. בהצעת התיקון הוצע להוסיף "אלא אם היו אלה שני פתקי הצבעה בלבד של אותה הרשימה", ובנוסח הלבן כתוב במקום זאת "או יותר משני" - בטעות נכתב בנוסח הלבן "שתי" במקום "שני" - פתקי הצבעה של אותה הרשימה". כוונת התיקון היא שזה לא יפסול את הקול אם יהיו בפעטפה שני פתקי הצבעה של אותה רשימה. אם יהיו יותר משני פתקי הצבעה, זה יפסול את הקול.

ג. האוזנר:
איך ייקרא עכשיו כל סעיף 78(א)(4)?

א. ידני:
הסעיף ייקרא כך: "(4) מעטפת הצבעה שנתן בוחר לתוכה יותר מפתק הצבעה אחד או יותר משני פתקי הצבעה של אותה רשימה". על אלה חלה הפסלות.

היו"ר י. גולדשמידט:
לכאורה מותר החלק הראשון של הסעיף את החלק השני.

ג. האוזנר:
עדיף לכתוב: אלא אם כן היו אלה שני שני פתקי הצבעה של אותה רשימה.

א. ידני:
אבל כך אין יודעים למה פתייחסת הפלה "אלה".

ג. האוזנר:
אפשר לכתוב: "אולם מעטפה שהיו בה יותר משני פתקי הצבעה של אותה רשימה לא תיפסל", או: "אולם לא יהיה הקול פסול אם הפעטפה יש בה לא יותר משני פתקי הצבעה של אותה רשימה".

א. עופר:

לדעתי, פשוט יותר לכתוב: אולם לא ייפסל הקול אם יש במעטפה שתי פתקאות

של אותה רשימה".

א. ידין:

בנוסף את התוספת לפעיק 78(א)(4) כמוצע על-ידי חבר-הכנסת עופר.

כבר בהתחלה, לענין ההתקשרות.

א. עופר:

האמת היא שפעיק 82 מתאים גם לשיטת ד' הונט.

א. ידין:

אלא שבשיטת ד' הונט יש למחזק את פעיק קטן (ג) שאותו מציעים להוסיף כאן.

א. עופר:

הוא מיותר, אבל לדעתי אין הוא מפריע.

א. ידין:

אם הוא מיותר בשיטת ד' הונט, צריכים למחוק אותו כי אחרת ימצאו פטעויות לקריאה ראשונה את החוק לקריאה ראשונה בצורתו זו, ולכשיחזור פקריאה ראשונה נדע היכן אנו עומדים.

פעיק 17 להצעת החוק דן בהקדמת הבחירות של הימאים, ובמקום "היום השביעי" יצא "היום השמיני". הביטוי "היום השמיני" אינו דו-משמעי, כי לשבוע 7 ימים, והיום ח-8 יכול להיות רק יום מסויים בשבוע.

בפעיק 19 החליטה הוועדה לקבוע בהזדמנות זו גם הוראת שעה לגבי בחירות לרשויות המקומיות. מפני זה מתייחס עכשיו פעיק 19 לארבעה חוקים קודמים ולא רק לשניים.

היו"ר י. גולדשמידט:

פרוע לא כתוב בשורה האחרונה בפעיק 19 "יחולו על הבחירות שייערכו לכנסת השמינית" במקום "יחולו על הבחירות שייערכו בשנת תשל"ד או לפני-כן"?

א. עופר:

מדובר כאן לא רק על הכנסת השמינית, אלא גם על הרשויות המקומיות. אם יוקדמו הבחירות בחדשים ויחולו בתשל"ג, מה יהיה על הרשויות המקומיות?

היו"ר י. גולדשמידט:

ניגש עכשיו להצבעה על החוק כפי שהוא מופיע בנוסח הלבן, תוך תיקון טעויות הדפוס: בפעיק 2 יבוא "היום ה-113" במקום "היום ה-13"; בפעיק 5(ב) "מהיום ה-29 לפני יום הבחירות" במקום "מהיום ה-29 ליום הבחירות"; בפעיק 15 יבוא "משני" במקום "משהי" והוא ינוסח בהתאם להצעת חבר-הכנסת עופר.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) (תיקון), תשל"ג-1972, של חברי-הכנסת: י. בדר, י. גולדשמידט ו-א. עופר לקריאה ראשונה בכנסת - נתקבלה

א. עופר:

אני מבין שלגבי הצעת החוק של חבר-הכנסת בדר ושלי אין צורך בנוסח לבן, כי לא שינינו פלה.

היו"ר י. גולדשמידט:

- נכון.

י. האק קלינגהופר:

אני מציע לא לתתייחס בדברי ההסבר לרשימות מסוייטות, כי אין צורך בכך. אפשר להתייחס לרשימה אחת לעופת רשימה אחרת, בלי להזכיר אותיות של רשימות.

א. עופר:

אני מסכים לניסוח דברי ההסבר בצורה כללית.